

Uczestnik konkursu (wpisz czytelnie, drukowanymi literami)

Nazwisko	Imię / imiona
Data urodzenia	Miejsce urodzenia
Szkoła	Klasa

Tabela odpowiedzi

Zakreśl znakiem **X** właściwą odpowiedź. W każdym zadaniu tylko jedna odpowiedź jest poprawna. W razie pomyłki otocz błędnie zaznaczoną odpowiedź kółkiem i jeszcze raz zaznacz dobrą odpowiedź.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40			
A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B
C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	
D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D
Sprawdzenie poprawności odpowiedzi (wypełnia nauczyciel). W każdej z poniższych kraterk wpisać 0 lub 1 zgodnie z kluczem odpowiedzi.																																										

Suma uzyskanych punktów: .....

Sprawdzający .....

Nie będzie już bezdomna

Coś na niedzielny spacer. Kiedy znudzi się nam Odra, kiedy naoddychamy się powietrzem parku położonego między Muzeum Śląskim a Muzeum Architektury i Odbudowy przy ul. Bernardyńskiej, Aleja Słowackiego zaprowadzi nas niemal do samej Rotundy.

Od razu z ulicy musimy zejść po kilkunastu schodach w dół. Teraz pawilon wejściowy wydaje się znacznie większy, a sama Rotunda ogromna. Nawet samo dojście do płócien Styki i Kossaka dostarczy nam emocji. Wejźdźmy do pawilonu. Nowoczesne, przyjemne wnętrze, dużo szkła i światła. W ogromnych gablotach szkice do panoramy Raclawickiej, dokumenty związane z Kościuszką i kościuszkowskimi tradycjami naszej armii. O kilka metrów od siebie mundur z 1794 roku i zdjęcia pierwszych potyczek Kościuszkowców z wojskami hitlerowskimi.

Płacimy za bilet i możemy skręcić w prawo betonowym tunelem. Po kilkunastu metrach tunel zaczyna się wznosić i jednocześnie skręca w lewo. Zaczęła się ślimacznica, którą dostaniemy się na platformę dla publiczności. Przedtem jednak, po przechyleniu się przez lewą poręcz, możemy przyrzeć się dużej makiecie pola bitwy pod Raclawicami, na której oznaczono położenie wojsk polskich i rosyjskich tuż przed rozstrzygającym starciem, przed godziną 16 dnia 4 kwietnia 1794 roku. Makietę sporządzono według wskazówek historyków i wojskowych. Jeszcze kilkanaście metrów krętego tunelu i wychodzimy na platformę, z której roztacza się rozległy widok na raclawickie pola. Jesteśmy w samym środku bitwy. „Kościuszek w krakowskiej sukmanie, którą przywdział na generalski strój, osadził konia i wzywa do ataku drugą kolumnę włościan ... Poza nim rysują się na tle nieba Karpaty i góra Koniuszy, z której Naczelnik w dniu 3 kwietnia wyruszył, a u stoku jej widnieje na krańcu prawego skrzydła polskiego kawalerya gen. Madalińskiego ...”(Iwowski przewodnik po wystawie). Za moment sławny atak kosynierów zmiecie obsługę rosyjskich dział ...

Los niezbyt łagodnie obszedł się z malowidłem, jego historia jest bardzo ciekawa.

Gdzieś mniej więcej w 1892 roku Jan Styka, który mieszkał i pracował we Lwowie, zaczął rozmyślać nad sposobem uczczenia zbliżającej się 100 rocznicy bitwy pod Raclawicami. Pomysł namalowania gigantycznego obrazu zaczęto realizować już na początku 1893 roku, kiedy to zawiązał się komitet organizacyjny pod kierownictwem dr. Kubałi. Styka wspólnie z Kossakiem wyruszyli w podróż po Europie, aby przyrzeć się modnemu wówczas malarstwu panoramicznemu. (...) Po powrocie do kraju zaczęli studiować historię bitwy, stroje żołnierzy, typy wieśniaków z okolic Raclawic. Sporządzili wiele szkiców, map, modeli. Tymczasem kontynuowano budowę Rotundy, którą ukończono w lipcu 1893. Można było naciągać olbrzymie płótno sprowadzone specjalnie z Brukseli i przystępować do malowania. W końcu maja 1894 roku Panorama była gotowa. Bardziej spostrzegawczy czytelnik na pewno zauważy, że Styka nie zdażył z Panoramą na 100 rocznicę bitwy. Jest to jakaś pocięcha dla wrocławian, którzy zarówno z budynkiem, jak i płótnem nie bardzo sobie radzą. Oglądałem rysunek satyryczny w „Kalendarzu Wrocławskim”: na tle wznoszonej wrocławskiej Rotundy Naczelnik z grupą kosynierów ze spuszczoneymi głowami. Jeden z nich do Kościuszki: „Tym razem nie idzie nam tak łatwo ...”.

Pierwszy raz malowidło zostało mocno uszkodzone już w 1918 roku, ale najwięcej ucierpiało w noc z 9 na 10 kwietnia 1944 roku. W wyniku wybuchu bomby więcej pięta część płótna została zerwana, pozostała część została podziurawiona w mniej więcej tysiącu miejsc. Płótno zwinięto i złożono w podziemiach lwowskiego kościoła Bernardynów. W lipcu 1946 roku władze Ukraińskiej Republiki Radzieckiej przekazały Polsce zbiory Biblioteki Ossolińskich, obrazy z lwowskiego muzeum i Panoramę. Doktor Franciszek Pajęczkowski, mimo asysty 12 żołnierzy oddelegowanych przez generała Stanisława Popławskiego, miał duże kłopoty z przewiezieniem Panoramy, zwłaszcza przez Kraków, gdzie prawie siłą próbowano zatrzymać malowidło. Na dworcu czekała bardzo liczna delegacja krakowskich działaczy kulturalnych, którzy najpierw serdecznie powitali konwojujących panoramę, a później zaczęli po prostu odczepiać wagony z płótnami. Jakoś jednak udało się wyruszyć z gościnnego krakowskiego dworca do Wrocławia. Na miejscu przez kilka lat malowidło przechowywano w magazynach wojskowych, a w 1950 roku podjęto pierwsze próby ratowania płótna. Zabiegi konserwatorskie wkrótce jednak przerwane

zostały z powodu braku funduszy. Dopiero w 1957 roku płótno popruto na 14 tzw. brytów, rozprasowano, zlikwidowano większe odkształcenia i dziury. Obecnie Panorama przechowywana jest w specjalnie do tego celu przygotowanych pomieszczeniach Muzeum Śląskiego. Mierzy się tu stale temperaturę, wilgotność powietrza. Płótno, nawinięte na walce, jest solidnie zabezpieczone. Całą pierwotną świetność odzyska jednak dopiero w wyniku prac konserwatorów już po rozwieszeniu w gotowej Rotundzie.(...)

Pomijając nawet historyczne i poznawcze wartości Panoramy (o artystycznych nie będę się wypowiadał, próbował już przecież tego m.in. Boy), miasto zyska ciekawy akcent architektoniczny i to w jednym z najpiękniejszych zakątków Wrocławia. (...)

Zainteresowanie turystów i mieszkańców Wrocławia tym obiektem murowane. Gwarantuje je popularność belgijskiej panoramy bitwy pod Waterloo, panoramy szwajcarskiej i panoramy bitwy pod Borodino. Cóż zresztą mówić o największym chyba na świecie malowidle (Panorama Racławicka jest największą z istniejących, a może nawet największą z namalowanych kiedykolwiek), skoro wielkim a zasłużonym w pełni powodzeniem cieszyła się ładnych parę miesięcy panorama w ... Klubie Dziennikarzy, namalowana jako dekoracja sylwestrowa. Były nawet głosy, że o dziennikarską panoramę zaczął starania Kraków, który ciągle nie może odżałować, że wtedy w 1946 roku nie udało się jednak odczepić wagonów zdążających do Wrocławia ...

(Bogdan Daleszak, *Bedeker wrocławski*, Wrocław 1970, s. 163 – 168)

1. Tekst został napisany stylem

- A. potocznym.   B. artystycznym.
C. naukowym.   D. publicystycznym.

2. Obecność osoby „mówiącej” w tekście ujawnia się

- A. w pierwszej osobie liczby pojedynczej.
B. w pierwszej osobie liczby mnogiej.
C. w pierwszych osobach liczby pojedynczej i mnogiej.
D. w trzeciej osobie liczby mnogiej.

3. Panorama Racławicka powstała

- A. na początku XIX wieku.
B. w połowie XVIII wieku.
C. pod koniec XIX wieku.
D. pod koniec XVIII wieku.

4. Pisownia wyrazu „kawalerya” w lwowskim przewodniku po wystawie jest dla współczesnego użytkownika języka

- A. archaizmem.
B. neologizmem.
C. przerośnią.
D. żartem językowym.

5. W sformułowaniu „Zainteresowanie tym obiektem murowane” jest mowa o zainteresowaniu

- A. wątpliwym.   B. dużym.
C. zapewnionym.   D. małym.

6. Zaznacz szereg wyrazów poprawnie napisanych.

- A. dolnoślązacy, Wrocławianie, Lwowiacy, ukraińcy.
B. Dolnoślązacy, wrocławianie, lwowiacy, Ukraińcy.
C. Dolnoślązacy, Wrocławianie, Lwowiacy, Ukraińcy.
D. Dolnoślązacy, Wrocławianie, lwowiaki, Ukraińcy.

7. Zaznacz zdanie z właściwie użytą interpunkcją.

- A. Dr. Kubala od 1893 r. przewodniczył komitetowi organizacyjnemu.
B. Olgierd Czerner, dyr. muzeum, dr. historii architektury, wielokrotnie spotkał się z budowniczymi rotundy.
C. Dzięki staraniom dr. Pajęczkowskiego udało się przewieźć Panoramę do Wrocławia.

- D. Dr Czerner, mimo starań nie zdołał przyspieszyć tempa prac.

8. Wyraz „jednak” jest

- A. przyimkiem.   B. zaimkiem.
C. spójnikiem.   D. partykułą.

9. Pisownia wspomnianego w tekście tytułu „Kalendarz Wrocławski” wynika z

- A. zasady ortograficznej umownej, która nakazuje taką pisownię nazw czasopism.
B. zasady ortograficznej szczegółowej, która wynika z pisowni zwrotów ujętych w cudzysłowie.
C. decyzji autora, który wyraża swój szacunek dla poziomu pisma.
D. zasady ortograficznej szczegółowej, nakazującej stosowanie dużej litery w przymiotnikach określających nazwy własne.

10. W tekście mamy często do czynienia z elipsą. Zaznacz wypowiedzenie z jej użyciem.

- A. Jeden z nich do Kościuszki: „Tym razem nie idzie nam tak łatwo...”.
B. Od razu z ulicy musimy zejść po kilkunastu schodkach w dół.
C. Płacimy za bilet i możemy skręcić w prawo betonowym tunelem.
D. Płótno zwinięto i złożono w podziemiach lwowskiego kościoła Bernardynów.

11. Zaznacz szereg związków frazeologicznych, które mają swoje źródło wyłącznie w Biblii.

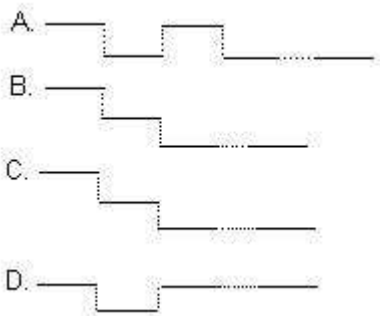
- A. umywać ręce, jabłko niezgody, krzyż pański, salomonowy wyrok.
B. czekać na Godota, krzyż pański, umywać ręce, niewierny Tomasz.
C. krzyż pański, niewierny Tomasz, umywać ręce, wdowi grosz.
D. wdowi grosz, salomonowy wyrok, niewierny Tomasz, jabłko niezgody.

12. „Biały kruk” to związek frazeologiczny na określenie

- A. okazu ptaka rzadko spotykanego w naturze.
B. kruka potrafiącego mówić.
C. czegoś, co zwraca na siebie uwagę.
D. rzadkości bibliofilskiej.

13. Zaznacz właściwy wykres zdania: *Fundamenty, na których robotnicy osadzili pawilon wejściowy,*

były zbyt kruche, by skutecznie podtrzymały żelbetonową konstrukcję i popękały w wielu miejscach.

14. Zaznacz szereg wyrazów, w którym zachowany jest właściwy układ alfabetyczny.

- A. hasło, hart, heca, herbata, hojny, humor, honor.
- B. harmider, haust, harfa, herbata, higiena, historia, honor.
- C. hojny, hołd, honor, hotel, hulajnoga, humor, hymn.
- D. herbata, historia, hipodrom, hojny, hotel, honor, humor.

15. Słowa otwierające „Odyseję” Homera: „Muzo, męża wysławiaj, co święty gród Troi zburzywszy, długo błądził” to

- A. anafora.
- B. inwokacja
- C. epifora.
- D. ekslamacja.

16. Zaznacz zdanie złożone podrzędnie podmiotowe.

- A. Michał wypożyczył książkę, na którą czekał od dawna.
- B. Myślałam, że zastanę dzisiaj rodzinę w komplecie.
- C. Kto pod kim dołki kopie, ten sam w nie wpada.
- D. Nie dokonano zmian w regulaminie, więc czuję się bezpiecznie.

17. Zaznacz, które z poniższych zdań nie znajduje potwierdzenia w tekście.

- A. Styka i Kossak podróżowali po Europie, by poznać malarstwo panoramiczne.
- B. Autor tekstu przyjmuje postawę reportera.
- C. Boy krytycznie ocenił walory artystyczne Panoramy Raławickiej.
- D. Tekst pozwala poznać ciekawą historię Rotundy i Panoramy Raławickiej.

18. Fleksja jest działem językoznawstwa, zajmującym się

- A. odmianą wyrazów.
- B. budową wyrazów.
- C. połączeniami międzywyrazowymi.
- D. różnicami między pisownią a wymową wyrazów.

19. Wyraz „subiektywny” jest antonimem wyrazu

- A. pozytywny.
- B. obiektywny.
- C. korzystny.
- D. osobisty.

20. Zaznacz szereg z właściwie uporządkowanymi epokami literackimi.

- A. starożytność, średniowiecze, renesans, oświecenie, pozytywizm
- B. starożytność, średniowiecze, odrodzenie, oświecenie, romantyzm.
- C. starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm.
- D. starożytność, średniowiecze, renesans, odrodzenie, barok, oświecenie.

21. Zaznacz odpowiedź, w której wszyscy wymienieni władcy Polski byli koronowani.

- A. Bolesław Chrobry, Kazimierz Odnowiciel, Bolesław Krzywousty.
- B. Bolesław Śmiały, Wacław II, Władysław Łokietek.
- C. Bolesław Chrobry, Kazimierz Odnowiciel, Wacław III.
- D. Mieszko II, Bolesław Krzywousty, Władysław Łokietek.

22. „Trudno uwierzyć i opowiedzieć, z jaką wspaniałością przyjmował wówczas Bolesław cesarza i jak prowadził go przez swój kraj aż do Gniezna”. Jak nazywał się cesarz wspomniany przez niemieckiego kronikarza Thietmara?

- A. Otton III.
- B. Henryk IV.
- C. Henryk V.
- D. Fryderyk Barbarossa.

23. Wydarzenia: Synod w Clermont, zdobycie Akki, wyprawa Henryka Sandomierskiego mają związek z

- A. chrystianizacją Litwy.
- B. wojnami polsko-krzyżackimi.
- C. wyprawami krzyżowymi.
- D. wojnami polsko-niemieckimi.

24. Wywodząca się z tradycji germańskiej umowa, zawierana między seniorem a wasalem, nazywana była

- A. aktem lokacji.
- B. hołdem lennym.
- C. aktem komendacji.
- D. inwestyturą.

25. Ilustrowany opis żywota św. Wojciecha został przedstawiony

- A. w wieży rycerskiej w Siedlęcinie.
- B. w kaplicy św. Trójcy w Lublinie.
- C. w krypcie św. Leonarda na Wawelu.
- D. na Drzwiach Gnieźnieńskich.

26. Zaznacz odpowiedź, w której podane wydarzenia są uporządkowane w kolejności chronologicznej.

- A. Bitwa pod Legnicą, konstytucja Nihil novi, konfederacja w Tyszowcach, zdobycie Śląska przez Prusy.
- B. Konfederacja w Tyszowcach, Bitwa pod Legnicą, konstytucja Nihil novi, zdobycie Śląska przez Prusy.
- C. konstytucja Nihil novi, Bitwa pod Legnicą, zdobycie Śląska przez Prusy, konfederacja w Tyszowcach.
- D. Bitwa pod Legnicą, konfederacja w Tyszowcach, konstytucja Nihil novi, zdobycie Śląska przez Prusy.

27. Kolegiata w Tumie pod Łęczycą, wzniesiona w XII wieku, została wybudowana w stylu

- A. gotyckim. B. romańskim.
C. renesansowym. D. secesyjnym.

28. Okres średniowiecza to czas powstawania pierwszych miast w Polsce. Prawa miejskie uzyskał wówczas między innymi Wrocław. Akt lokacji stolicy Dolnego Śląska pochodzi z

- A. XII wieku. B. XIII wieku.
C. XIV wieku. D. XV wieku.

29. W czasie swoich rządów Kazimierz Wielki powiększył znacznie obszar Królestwa Polskiego, włączając w jego granice

- A. Pomorze Zachodnie. B. Polesie.
C. Ruś Halicką. D. Śląsk.

30. Z podanych poniżej stwierdzeń wskaż to, które jest nieprawdziwe.

- A. Jarłyk to pisemna zgoda na sprawowanie władzy, jaką Tatarzy wydawali księżetom ruskim.
B. Prusowie ze względu na pokrewieństwo językowe łatwo ulegali asymilacji w Państwie Krzyżackim.
C. Szczerbiec to miecz koronacyjny królów polskich.
D. Pospólstwo było najliczniejszą grupą w średniowiecznym mieście.

31. Malbork przez dziesiątki lat był niezdobytą krzyżacką twierdzą. W ręce polskie trafił dopiero w

- A. 1410 roku. B. 1457 roku.
C. 1505 roku. D. 1525 roku.

32. Król nie może zwoływać pospolitego ruszenia i nakładać podatków nadzwyczajnych bez odwołania się do sejmików ziemskich. W którym z przywilejów szlacheckich znalazły się takie postanowienia?

- A. Przywileju koszyckim.
B. Statucie warckim.
C. Przywileju jedleńskim.
D. Przywileju cerekwicko - nieszawskim.

33. Podstawową częścią ubioru szlacheckiego był przypominający długą, zapinaną na drobne guziki suknię

- A. żakiet. B. kontusz.
C. żupan. D. kaszkiet.

34. Które z wymienionych miast leży na terenie dawnych Inflant?

- A. Wilno. B. Ryga.
C. Królewiec. D. Szczecin.

35. Zaznacz, które z poniższych miast były stolicami sąsiadów Rzeczypospolitej w II poł. XVIII wieku.

- A. Berlin, Petersburg, Wiedeń.
B. Berlin, Moskwa, Wiedeń.
C. Poczdam, Moskwa, Wiedeń.
D. Praga, Petersburg, Berlin

36. Konstytucja 3 Maja wprowadzała zasadę dziedziczości tronu ze wskazaniem na dynastię

- A. Czartoryskich. B. Poniatowskich.
C. Wettinów. D. Wazów.

37. Przysięga Tadeusza Kościuszki na rynku w Krakowie jest traktowana jako początek insurekcji. Zaznacz właściwą datę tego wydarzenia.

- A. 03.05.1791 r. B. 24.03.1794 r.
C. 04.04.1794 r. D. 10.10.1794 r.

38. Jak nazywa się część Warszawy, w której wojska rosyjskie dokonały okrutnej rzezi ludności cywilnej podczas insurekcji kościuszkowskiej?

- A. Olszynka. B. Wawer.
C. Śródmieście. D. Praga.

39. Przywódcą powstania w Wilnie w czasie insurekcji kościuszkowskiej był

- A. Jakub Jasiński.
B. Szczęsny Potocki.
C. Józef Poniatowski.
D. Antoni Madaliński.

40. Wskaż odpowiedź fałszywą. Tadeusz Kościuszko w celu zjednania poparcia chłopów dla powstania wydał akt prawny, zwany Uniwersałem połanieckim, na mocy którego

- A. chłopci mieli zagwarantowaną wolność osobistą.
B. chłopci zostali częściowo zwolnieni z pańszczyzny.
C. chłopci otrzymali ziemię na własność.
D. chłopci mogli opuścić ziemię po spełnieniu określonych warunków.